

Ishaja vaak dan rasen  
nedelj in praznikov.  
Issued daily except Sun-  
days and Holidays.

UNIVERSITY OF ILLINOIS

# PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravljalni  
prosveti:  
2637 E. Lawrence Ave.  
Office of Publication:  
2637 South Lawrence Ave.  
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXI

Čena lista  
je \$2.00

Chicago, Ill., petek, 13. julija (July 13), 1928.

Chicago, Ill., petek, 13. julija (July 13), 1928.

Subscription \$2.00  
Yearly

STEV.—NUMBER 163

## Sedemletna stavka jeklar- skih delavcev končana

Delavci bodo skušali dobiti svoje  
stare pozicije. Stavka je se-  
veda izgubljena.

Newport, Ky.—Stavka jeklar-  
skih delavcev v tem mestu je  
pričela dne 7. julija 1921. Zdaj  
je ta stavka končana. Odpokli-  
cana je bila vprav po sedem letih.  
Stavka pomeni poraz za lo-  
kalne organizacije štev. 5, 15,  
16 in 17 organizacije jeklarskih  
delavcev Amalgamated Assn. of  
Iron & Tin Workers. Stavka je  
bila napovedana za izvojevanje  
priznanja delavske strokovne or-  
ganizacije. Andrews Steel kom-  
panija in Newport Rolling Mills  
kompanija sta bila pri volji pri-  
znati lokalno organizacijo štev.  
5, v kateri so bili organizirani  
izučeni delavci, nista pa hoteli  
priznati drugih lokalnih organi-  
zacij, v katerih so bili organizirani  
napol izučeni delavci in te-  
žaki. Zastavkalo je hkratu 1,900  
delavcev.

V začetku stavke so znamenja  
govorila, da delavci zmagajo,  
dokler ni Morrow, governor dr-  
žave Kentucky, poslal oklepnih  
vozov in strojnic v Newport.  
Krogli iz strojnic so preluknale  
biše stavkarjev in oklepni vozo-  
vi so vozili po cesti, kjer so bile  
razpostavljene stavkovne stra-  
že. Zvezni sodnik Cochran je  
kompanijama dovolil sodnijsko  
preprovo, ki je pomagala kom-  
panijama. Najeti pobjniki so  
podivjali.

Morrowva politična kariera ni  
trajala dolgo v Kentuckyju.  
Harding-Coolidgev režim ga je  
nagrabil za njegovo uslugo jeklar-  
skemu trgu na ta način, da  
ga je imenoval članom železni-  
škega delavskega odbora. Ko  
so železničarske organizacije do-  
segle, da je bil železniški delav-  
ski odbor raspuščen, je Coolidge  
imenoval Morrowa članom želez-  
niškega pogajalnega odbora, ki  
je bil organiziran v smislu Wat-  
son-Frankova zakona.

Jeklarski delavci, ki so ostali  
še tukaj, bodo po sedemletni  
stavki poizkusili dobiti delo zo-  
pet v jeklarnah. Obe kompaniji  
sta baje pri volji sprejeti v delo  
stare delavce. Kompaniji mor-  
da zdaj poznata razliko med na-  
jetimi stavkocizmi in pravimi de-  
lavci.

## Kitajci osvojili enotni finančni sistem

Osemdnevna konferenca odredi-  
la drastične spremembe v re-  
publiki.

Sangaj, 12. jul. — Finančna  
konferenca, ki je trajala osem  
dni v Nankingu, kateri je na po-  
vabilo kuomintangske vlade pri-  
sostvovalo 150 uradnikov iz vseh  
provinc, je izvršila veliko refor-  
mo v kitajskih financah. Prvic  
v zgodovini Kitajske je bil spre-  
jet enotni sistem davkov, ki se  
plačujejo direktno centralni vladi,  
dalje je bil sprejet sistem e-  
notne valute za vse province,  
splošna carinska lestvica, ki se  
uvede s 1. januarjem 1929, cen-  
tralna banka in poljedelska ban-  
ka, ki bo posojevala kmetom.

Konferenca, katero je vodil fi-  
nančni minister T. V. Sung, je  
tudi uredila problem demobiliza-  
cije s finančnega stališča. Vse  
sprejete reforme bodo uvedene  
v najkrajšem času.

500 aretiranih v Španiji vlad  
nove zarote.  
Pariz, 12. jul. — Iz raznih  
spanjskih virov se poroča, da je  
diktator Primo de Rivera zad-  
nje dni vele aretirati 500 komu-  
nistov in drugih ekstremi-  
stov, katere je obdolžil, da so  
bili na delu za strmojavljenje  
njegove diktature. Največ are-  
tacij je bilo izvršenih v provin-  
cama Katalonija in Galicija.

## Farmer-laboriti nomi- rali Norrisa, ki odklanja

Socialistični kandidat Thomas  
dobil 14 glasov. Stranka spre-  
jela radikalno platformo. Fu-  
zije s suhači ne bo.

Chicago. — Farmarska-delav-  
ska stranka je v sredo zvečer  
nominirala senatorja George  
W. Norrisa iz Nebrake svojim  
kandidatom za predsednika  
Združenih držav in zaključila  
konvencijo. Will Vreen iz  
Moultrieja, Ga., je bil nominiran  
za podpredsedniškega kandida-  
ta.

Norris — znani progresist, ki  
vodi republikanske insurgente  
v senatu namesto pokojnega La  
Folletta — je pa odklonil kan-  
didaturo. Ko so ga brzojavno  
vprašali, če sprejme, je odgovoril:  
"Absolutno nemogoče." Kljub  
temu so ga nominirali v upanju,  
da se premisli.

Zanimivo je to, da je manjka-  
lo le tri glasove, da niso farmer-  
laboriti osvojili socialističnega  
kandidata Thomasa. Norris je  
dobil 16 glasov, Thomas pa 14.  
Na konvenciji je bilo le 30 de-  
legatov, ki so zastopali deset  
držav.

Delegatje so sprejeli zelo im-  
pozantno platformo. Izrekli so  
se za odpravo sodnijskih prepro-  
ved v delavskih sporih, farmar-  
sko odpravo in ekvalizacijsko  
pristojbino, popolno razoro-  
ženje, odpoklic ameriških čet  
iz Nikaragve in proti vsakemu  
nadaljnjemu vtičkanju v notra-  
nje zadeve latinskih republik,  
javno lastništvo Boulderskega  
jeza in Muscle Shoals itd. Pro-  
hibicijo so ignorirali, postavili  
pa so točko za "enforstranje  
vseh zakonov."

Zadnja točka je podrla vse  
nade prohibicionistom, ki zboru-  
jejo v La Sane hotelu in se se-  
vedno pravi, da bodo pri-  
šli. Epirajo, kam bi se pri-  
ključili. Upali so na fuzijo s  
farmer-laboriti, zdaj pa je šlo  
upanje po vodi. Vse kaže, da bo-  
do suhači odobrili Hooverja in  
se pretvorili v rep republikanske  
stranke.

## Smith izbral milijonar- ja voditeljem stranke

Kapitalist in mokri katolčan bo  
vodil boj demokratov. Demo-  
kratje na jugu val iz sebe.

New York. — Al Smith je v  
sredo imenoval Johna J. Rasko-  
ba iz Claymonta, Del., predse-  
dnikom osrednjega odbora demo-  
kratske stranke, ki bo glavni  
vodja letošnje volilne kampanje  
in vodja stranke prihodnja štiri  
leta.

Raskob je glava finančnega  
odseka General Motors Compa-  
ny, multimilijonar, bojevit mo-  
krač in bojevit katolčan, ki no-  
si naslove papeškega privatnega  
komornika, viteza sv. Gregorija,  
viteza Malte in ki je lani dal pol  
milijona dolarjev za katoliško  
propagando v Delawaru.

Imenovanje Raskoba je na-  
ravno učinkovalo kot bomba na  
protestantsko in suhaško krilo  
demokratske stranke v južnih  
državah, kjer se kuha revolta  
proti Smithu. Ko je Raskob  
naznanil, da sprejme novo nalo-  
go, je dejal, da pričakuje, da bo-  
do vsi ameriški businessmen,  
mali in veliki, volili Smitha, ker  
Smith "se drži principa, da mora  
biti "manj vlade v businessu" in  
več businessa v vladi," kar zna-  
či, da vlada se ne bo vtičala v  
privatne zadeve kapitalistov, ho-  
pa sama bolj bizniška.

Štirje ubiti v nevliti.  
Mandan, N. D., 12. jul. — V  
velikem viharju in nalivih, ki  
so divjali smol v tujaknji okoli-  
lici, so bile štiri osebe ubite in  
več drugih je bilo ranjenih. Vi-  
har je napravil veliko škodo tu-  
di na polju in postopjih.

## DELAVSKE VESTI KRIZEN AME- RIKE

Pekovski delavci so sklenili nove  
pogodbe v Kaliforniji. — Kro-  
jaški delavci v Bostonu vložili  
apel na višjo instanco in dru-  
go.

Los Angeles, Cal. — Višje so-  
dišče je odklonilo peticijo orga-  
nizacije krojaških delavcev A-  
malgamated Clothing Workers  
Union za sodnijsko preprovo, ki  
naj bi podjetnika ukazala, da se  
mora ravnati po pogodbi. Unija  
je vložila pravih na državno naj-  
višje sodišče.

Rochester, N. Y. — V kroja-  
ški industriji se uvaja sklad pro-  
ti brezposelnosti. Podjetniki,  
pri katerih so zaposleni organi-  
zirani delavci organizacije A-  
malgamated Clothing Workers  
Union, bodo plačali po en od-  
stotek in pol od vsote, ki bo de-  
lavcem isplačana kot mezda, v  
sklad za podboro brezposelnih  
delavcev. Prihodnje leto prično  
v ta sklad plačevati tudi delav-  
ci po en odstotek in pol od svoje  
mezd, tako da bodo v sklad  
prišli trije odstotki od vsote, ki  
se delavcem isplača kot mezda.

Portland, Me. — Bombažne  
tovarne in podjetja za izdelavo  
nje čevljev ostanejo v državi  
Maine, dasiravno so nekateri  
privatni interesi trdijo na svo  
moč prenesti tekstilno industrijo  
na jug, kjer se doba delavci,  
ki delajo poceni. Tako izjavlja  
Benjamin Cleaves, predsednik  
Združenih industrij v tej državi.

## Prodniki stroški farmerjev se povečali

Prodniki stroški so presneli  
prodajno ceno za štiri cente.

Chicago, Ill. — Povprečni stro-  
ški za produciranje enega bušlja  
pšenice na farmi leta 1927 so  
bili skoraj enaki prodajni cen-  
i zadnjih šest mesecev lanskega  
leta. Stroški so bili povprečno  
v mesecu decembru za štiri cen-  
te višji, kot je bila v tem mesecu  
cena v prodaji za bušelj pše-  
nice. To je dognal poljedelski  
departament pri ocenitvi pridel-  
ka lanskega leta.

Department je dognal, da je  
produciranje bušlja pšenice na  
3119 farmah stalo \$1.06 v zap-  
adnih državah, v južnih atlant-  
skih državah pa \$1.51. Za vse  
farme je bil povprečni produk-  
cijski trošek \$1.18. Zadnjih šest  
mesecev lanskega leta se je pa  
bušelj pšenice prodal po \$1.274  
v mesecu juliju in po \$1.114 v  
mesecu novembru. Povprečna  
cena za bušelj pšenice za šest  
mesecev je pa bila \$1.184. Ta  
cena pomeni, da je farmer imel  
le štiri desetinke povprečnega  
dobička od enega bušlja pšenice.  
Ali cena v mesecu decembru je  
bila še nižja. Bušelj pšenice se  
je prodal po \$1.139. Po tej  
ceni je farmer izgubil štiri cen-  
te in eno desetinko centa.

Poljedelski departament je do-  
gnal, da največji del produktiv-  
nih stroškov požre najemnina in  
sicer 35 centov pri vsakem buš-  
lju. Povprečno odpade najem-  
nine na akter \$6.28.  
Tudi pri koruzi odpade največ-  
ji del stroškov na najemnino.

## Potovalca okoli sveta drvita pro- ti Ameriki

Tokio, 12. jul. — Ameriška  
potovalca okoli sveta, John Me-  
ars in Collyer, ki namersvata  
priti naokrog v 23 dneh, sta se  
danes ukrcala na parnik "Em-  
press of Russia," ki je odplul v  
Ameriko. Izkrcata se v Victoriji,  
B. C., odkoder bosta letela v  
New York. Potovalca sta dose-  
la rekord v poletu od Atlantika  
do Pacifika preko Evrope in A-  
zije; polet je bil izvršen v petih  
dneh in 21 urah.

## Rus načel izgubljeno Nobilovo trojico

Sovjetski letalec opazil revede na  
ledu in ledolomilec "Krasin"  
jih je pobral. Eden je bil mr-  
tev.

Moskva, 12. julija. — Radio-  
depeša s sovjetskega ledolomil-  
ca "Krasina" sporoča, da se je  
danes srečno prerinil skozi led  
do ploče, na kateri je bila troji-  
ca Nobilovih mož že 43 dni in  
kateri je večer našel letalec  
Čučnovskij. Dva Italijana, Ma-  
riano in Zappi, sta bila še živa,  
toda švedski anarstvenik, dr.  
Finn Malmgren, je ležal mrtev  
na ledu. Vse tri so Rusi vzeli na  
parnik. Ko sta bila Italijana na  
parniku, sta padla na kolena  
pred kapitanom Samojlovičem  
in med histeričnim jokom klica-  
la nebo, naj poplača sovjetske  
mornarje, ki so ju rešili, Mari-  
anove noge so smrznjene do kol-  
len. Italijana sta povedala, da  
je dr. Malmgren umrl še pred  
enim mesecem, toda njegovo trup-  
lo sta ohranila na ledu. Bilo je  
decela smrznjeno.

Moskva, 12. jul. — Sovjetski  
letalec Čučnovskij, ki se naha-  
ja z reševalno partijo na ledo-  
milcu "Krasinu", je večer našel  
tri člane Nobilove polarne  
ekspedicije, ki so se ločili 25.  
maja od Nobilove grupe z na-  
menom, da pojdejo peš po ledu  
do suhe zemlje in dobe pomoč,  
potem pa ni bilo nič več slišati  
o njih in vaako upanje, da so  
živi, je bilo že izgubljeno.

Čučnovskij je bil v zraku na  
ogledovanju, ko je opazil na  
majhni ledeni ploči tri črne pike.  
Postal je pozoren in se spustil  
nižje. Tedaj je videl, da so to  
ljudje. Dva moža sta obupno  
mahala s pokrivali, tretji pa je  
ležal nepremično na ledu. Lete-  
lec smatra, da je mrtev ali pa  
tako bolan, da se ne more ganiti.  
Čučnovskij je petkrat obkrožil  
pločo motreč, če bi bilo varno iti  
na led, ali videl je, da je to ne-  
mogoče, nakar je odletel nazaj  
na "Krasin" z novico. Danes se  
vrne k ploči in spusti živila in  
druge potrebščine nearečni tro-  
jici. Ker je njihova ploča bli-  
že, je "Krasin" napel vse sile,  
da se prerine do njih in jih re-  
ši. V najdeni trojici so: dr. Finn  
Malmgren, švedski anarstvenik  
in Italijana, kapitan Alber-  
to Mariano ter kapitan Zappi.

## Voditelji unij niso na jes- nem glode "prilatelja"

Starokopitni vodje Ameriške de-  
lavske federacije bodo imeli  
konferenco 31. julija, da se  
domejijo, koga bodo priporo-  
čili delavcem: Hooverja ali  
Smkha.

Washington, D. C. — Politični  
odsek Ameriške delavske fede-  
racije se zdaj bavi z reševanjem  
republikanske in demokratske  
platforme, kar se tiče delavskih  
"plank." Odsek — v katerem  
so predsednik Green, tajnik Mor-  
rison in blagajnik Tobin poleg  
drugih — se ni na jasnem, ka-  
tere kandidata glavni strank  
bi bilo vredno priporočiti orga-  
niziranim delavcem, je pa na  
jasnem, da so "planke" obeh  
strank zelo mršave. Odsek je  
predložil 19 točk za platformi  
republikancev in demokratov,  
zdaj pa vidi, da so se republi-  
kancel komaj dotaknili devetih  
točk in demokratje so dali 15.  
Nobena stranka pa ni sprejela  
zahtev za modifikacijo Vol-  
steadovega prohibičnega zaka-  
na.

Pri zadnjih predsedniških vo-  
litvah 1924. leta je federacija o-  
brnila hrbet republikancem in  
demokratom ter podpirala pro-  
gresivno koalicio z La Follet-  
tom na čelu; v tej koalicioji so  
bili tudi socialisti.

## Pleskanje avtov s strojem smrti- nonevarno delo za delavce

Benzol, lesni alkohol, svinec in  
druge škodljive primosi zahte-  
vajo živne med delavci.

New York, N. Y. — Delavci v  
tovarnah za izdelovanje avtov  
niso le izpostavljeni raznim ne-  
srečam, ki preže nanje, ampak  
so izpostavljeni še drugim ne-  
varnostim pri izdelovanju av-  
tov Hudsonovega, Chryslerjeve-  
ga, Buickovega in Huppovega  
sistema, tako da niso na jasnem  
o nevarnostih, ki preže na njih  
zdravje.

Nevarnost ni povsod enaka,  
ker tudi metode pri delu niso  
povsod enake. Največja nevar-  
nost za delavcevo zdravje je pri  
pleskanju avtov s strojem. Barvi  
je prinešan benzol, lesni al-  
kohol, svinec ali pa katera druga  
strupena smes. Barve, kateri-  
m so prinešane te tvarine, so  
sifno zdravju škodljive. Dela-  
vec, ki dela v tej silni vročini z  
masko na obrazu, da se ubrani  
teh strupenih tvarin, vam bo re-  
kel, ako ga vprašate, kako se  
kaj počuti v tej vročini z masko  
na obrazu, da se z masko na ob-  
razu sploh delati ne more. Da-  
siravno so uvedene rasne napra-  
ve za znižanje nevarnosti pri ple-  
skanju s strojem, pravijo zdrav-  
stveni zvedenci, da ni še nobene  
naprave, ki bi odpravila vso ne-  
varnost za zdravje delavca. Ako-  
ravno delavec pleska s strojem  
avto v posebni utici, mimo kate-  
re dere trajno sračni tok, ki no-  
si sto kubičnih čevljev zraka  
med utico in obličjem delavca in  
če so bili barvi odvzeti svinec,  
alkohol in lesni alkohol, vseno  
ni nobene garancije, da se del-  
vec ne bo zastrupil.

Če pomislimo, da država Mi-  
chigan nima zakonov, ki bi šeli-  
tili zdravje delavcev in da je vsa  
prepuščena dobrotljivosti veli-  
kanske motorne organizacije, ta-  
da je zapovedano, v kakšni  
nevarnosti je zdravje delavcev,  
ki s strojem pleskajo avte.

Zdravniške preiskave Delav-  
skega zdravstvenega biroja v  
zvezi z državnim zdravstvenim  
departamentom lapi so dokazale,  
da je vsak četrti delavec, ki je  
bil preiskan, kazal znake, da je  
njegovo zdravje načeto od ben-  
zola, ki uničuje moč za ustvar-  
janje krvi v človeškem telesu,  
povzroča anemijo, krvavenje in  
smrt. Znaki bolezni na dihalnih  
organih, v nosu in grlu, so bili  
opaziti skoraj pri vseh delavcih,  
ki so bili preiskani.

Ti delavci so tudi v veliki ne-  
varnosti, da se zastrupe s svin-  
cem. Ta nevarnost je največja  
za one delavce, ki drgnejo avte  
s papirjem, na katerem je zdro-  
bljeno steklo ali pa izredno dro-  
ben pesek. Oni delavci, ki dela-  
jo v kovačnicah, trpe zaradi sil-  
ne vročine in hitre temperaturne  
izpremembe, vdihavanja prahu,  
dima in izpuhtevanja raznih ku-  
rivnih plinov.

## Obrogen pogosti 15,000 delavcev in kmetov

Največja pojedina v zgodovini  
Mehike v prodajo volilne zmage.

Mexico City, 12. jul. — Naj-  
večji banket v zgodovini Mehi-  
ke bo prihodnje nedeljo v glav-  
nem mestu. Pojedino priredi Ob-  
regonova liberalna stranka v  
proslavo zadnje volilne zmage in  
v goste je povabilenih 15,000  
malih farmerjev in delavcev iz  
federalnega distrikta in bliž-  
njih držav.

Pojedina bo decela indijanske-  
ga značaja. Serviranih bo 5000  
funtov fišola, 12,000 funtov ko-  
ruze, 900 pečenih kostrunov, 200  
funtov "shili sauce," 20 pečenih  
volov in 700 funtov mesa za ju-  
ho poleg razne prikuhe.

NAROČITE SI KNJIGO "AMRISKI SLOVENCI"

## Neprostevojlne pošt- nice šumskih delavcev

Mezda je izredno niska. Od mez-  
de si ne morejo ničesar pri-  
hraniti za detevne dneve.

Portland, Ore. — Lesni tovar-  
narji v Oregonu in Washingto-  
nu so zadrževalni s poročilom o  
položaju. To poročilo pravi, da  
o treba omejitii produkcijo. To  
pomeni s drugimi besedami, da  
bo zopet večje število delavcev  
vrženih na cesto, da pomnože  
armado brezposelnih delavcev,  
kar obenem pomeni s podjetniki,  
da se je armada brezposelnih pe-  
močila in da bodo laglje zopet  
anišali delavcem mezdo.

C. O. Crowe, urednik podjet-  
niškega lista "Pacific Coast  
Lumber Digest" izjavlja, da so  
lesna produkcija v bodočih 45  
dneh sniža za 138,671,000 čevl-  
jev.

To pomeni za šumake delavce,  
da bo manj dela tudi v šumskih  
taboriščih, kajti če lesne tovar-  
ne potrebujejo manj lesa, se tu-  
di ne sekla les v šumah. V šum-  
skih taboriščih ob raki Colom-  
bia bodo sekali prav malo lesa  
do koncem meseca avgusta. Nad-  
produkcija je ogrožala profite,  
pa so podjetniki zaključili, da  
prenehajo s produkcijo. Večina  
lesnih tovarnih je pa prenehala  
še s delom koncem meseca ju-  
nija.

Neprostevojlne poštice, sa-  
denejo hudo šumake delavce na  
sopadu. Njih mezde so tako  
majhne, da komaj zadostujejo  
za speti. Organizirani so sivo  
in, to priliko so podjetniki iše-  
bili, da jih plačujejo tako slabo,  
da žive iz rok v usta.

## Morgan in Mellon odpotovala v Evropo

Ameriška curja ni ogledata nove  
kolonije v Evropi.

New York. — J. P. Morgan  
in zakladniški tajnik Andrew  
Mellon sta 11. t. n. odpotovala  
s parnikom "Majestic" v Evro-  
po. Iskrcata se v Southham-  
ptonu. Mellon ostane v Evropi  
dva meseca.

## STARKA ARETIRANA RADI PRODAJANJA STRUPOV.

Kupčija je cvetela posebno med  
ženkami, katere so se hoteli  
rešiti svojih mož.

Vladimirovac, Jugoslavija. —  
Tukaj je bila aretirana 90-letna  
komunska starka, katere je bila  
obtožena, da je prodajala stru-  
pe lakomnim tenam, katere so  
se hoteli znebiti svojih mož, da  
se polaste premoženja.  
Starka se piše Anujka de Po-  
shotnja, in vrazveljono kmetje  
in kmetice so jo smatrali za ča-  
rovnico. Proti nji in več dru-  
gim osebam, ki so bile s njo v  
zvezi, se bo v kratkem vršila  
sodnijska obravnava.  
Kakih dvajset bogatih posest-  
nikov je misterijozno umro v  
tem distriktu v zadnjih par letih  
in avtoritete trdijo, da so  
bili zastrupljeni. Najnovejši slu-  
čaj je bila smrt bogatega Gaja  
Marinkova, ki je nagloma zbol-  
el in umrl. Preiskava je dognala,  
da je njegov starejši sin kupil  
od obtožene starke strup za  
visoko ceno, in ker je dvomil o  
učinku, ga je starka zagotovila,  
da bo strup "sigurno deloval",  
kot je pri vseh drugih slučajih.  
— Starka odločno sanika vse ob-  
dolžitve in trdi, da je prodajala  
le "čudežno yodo", ki je odra-  
vila veliko število oseb.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta; Chicago in Cipro \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta, in za inozemstvo \$9.00.

Naslov za vps, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

3227-49 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS



Datum v oglepaju n. pr. (June 30-1926) poleg vsakega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem davcom potekla naročnina. Pomnite je pravilno, da od vas ne gnevi list.

## KAPITALIZEM SE NE BRIGA ZA DELAVCE.

Kdor pričakuje, da bodo kapitalizem, njegovi predstavniki, zagovorniki in podporniki skrbeli za delavce in njih družine, je podoben človeku, ki verjame, da se tiger izpremeni v krotko jagnje, ki se bo dalo božati od vsakega, ki ima željo ga pobožati. Dogodki, ki se dogajajo v sedanji človeški družbi, potrjujejo, da je to neovrgljiva resnica. Oglejmo si razmere v premogovni industriji in takoj spoznamo krutost gospodarskega sistema, ki mu pravimo kapitalističen način blagovne produkcije in distribucije, ali na kratko kapitalizem.

Vzroki in činitelji, ki učinkujejo v gospodarskem sistemu, v katerem se blago producira in distributira zaradi dobička, so povzročili, da premog postaja blago, ki se vedno manj zahteva na trgu. Kolikor manjše so potrebe na trgu za premog, toliko večji in sitnejši pa postaja konkurenčni boj med lastniki preмога za trge. Čeho v boju za trge pa ne marajo nositi lastniki preмога in proizvajalnih sredstev, ker bi ne imeli profita, pa so plačevanje cehe odvalili na rudarje in njih družine ne glede na to, kako strašne bodo posledice tega početja za rudarje in njih družine.

Danes se lahko reče, da je žrtev tega početja najmanj dve sto tisoč rudarjev z njih družinami vred, ako se vpoštevajo vsi rudarji, ki so prizadeti zaradi krize v premogovni industriji. Lahko se reče, da mora najmanj dve sto tisoč rudarjev iskati delo v drugih industrijah, v katerih je že itak preveč delavcev, drugi rudarji, ki so ostali na premogovnem polju, se pa silijo, da producirajo komaj za polovično mezdo še enkrat več, kot so producirali, preden je prišlo do krize v premogovni industriji.

Domovi rudarjev, ki so bili pred nekaj leti vredni po več tisoč dolarjev, niso danes vredni nič, ker jih ne mara nihče kupiti, ker je prenehala funkcionirati edina industrija, ki je dajala običan zaslužek. Rudarji so se morali s svojci izseliti iz mnogih naselbin, ako niso hoteli poginiti od lakote.

To, kar se godi v premogovni industriji, vidimo manj vidno in v manjšem obsegu v tekstilni.

Fall River je bilo cvetoče mesto na vzhodu v državi Massachusetts. V mestu je nastal nekega dne požar, ki je uničil precejšnji del bižniškega mestnega okraja. Za občane je bila to nesreča, a vendar ne tako velika, kot ji bo sledila kasneje, ker so se bankirji odločili, da reorganizirajo tekstilno industrijo v mestu.

V tovarnah tega mesta se je v prejšnjih dnevih sukalo in vrtlo na milijone vreten, pridne delavske roke so pa pritrjevale vtrgané niti, da se je preja navijala, spopolnjevala in navijala, da je bila dobra in vporabna za tkanine. Zdaj bo mesto izgubilo najmanj milijon vreten, kajti novi stroji delajo hitreje in moda, ki je izrodek kapitalističnega gospodarskega sistema, zahteva novo blago.

Bankirji bodo posodili denar, da se nabavijo novi stroji, združijo razne tekstilne družbe v eni družbi in stavili bodo pogoje, kako se naj to izvrši. Kajti bankirji bodo posodili denar, ki ni njihov, ampak so jim ga zaupali drugi, da ga hranijo zanje le pod pogoji, o katerih so prepričani, da bo denar dobičkanosno naložen. Dobivali bodo po sedem ali osem, mogoče tudi po več od sto, dajali bodo pa vlagateljem po tri, kvčvem po štiri od sto. Zahtevali bodo, da se morajo zavreči stari stroji, stara tehnika in stari ravnatelji tovarnen. Najeli bodo najbolj bistroumne, ki so izdelali tekstilno šolo, kot ravnatelje, da obratujejo tovarne z dobičkom. Razume se, da bo zaradi tega postalo od 20 do 30 tisoč prebivalcev preveč v mestu, kajti ko bo izvršena reorganizacija tekstilne industrije v mestu, bo najmanj deset tisoč tekstilnih delavcev preveč v mestu. Ti delavci bodo morali s svojimi družinami vrad zapustiti mesto in si poiskati drugje delo. Ze zdaj so bile razmere strašne v tem mestu. Na tisoče delavcev je delalo le po nekaj dni v tednu, na tisoče drugih tekstilnih delavcev je pa trpelo na kronični brezposelnosti.

Mogoče bo vzele še kakšnih osem mesecev, mogoče več, ko prično bankirji iz Bostona in New Yorka z reorganiziranjem industrije in tedaj prikpi kupa trpljenja za tekstilne delavce v tem mestu do vrhuna. Prizadeti pa

ne bodo le delavci. Tudi mnogo malih obrtnikov in trgovcev, vsakovrstnih branjevcev, se bo moralo izseliti z delavci in njih svojci, ker bodo izgubili svoje odjemalce.

Tak je kapitalistični gospodarski sistem, a ljudstvo vseeno pri volitvah odda svoje glasove za kandidate starih strank, ki podpirata ta gospodarski sistem, ki peha ljudske množice v nesrečo in pomanjkanje, prinaša pa posameznikom bogastvo. To je resnično, a žalostno, ko bi ljudske množice lahko pokazale z glasovnico, da ne marajo gospodarskega sistema, ki je kriv vse njih nesreče.

## VESTI IZ NASELBIN

**Malo odgovora Previcu.**  
White Valley, Pa. — Ko sem zadnjič v listu Prosveta opozarjal rojaka Previcu, naj odda denar kamor spada, to je socialistični stranki, mi je odgovoril v "Enakopravnosti" dobesedno: "Kaj pa ti Britz, če si res dobil od republikanske stranke \$85? Pa kaj, saj so republikanski dolarji ravno tako dobri, kot socialistični." Toraj ta človek res ne more drugače živeti, če vedno ne podtika laži, pa če so še tako nesramne.

Ker imam veliko prijateljev in znancev v tej deželi, ki bi me mogoče nekateri po Previcovih dopisih, ki so sama mešanica umazane brozge, zavijanj in laži, sodili kakšnega gafa, zatorej prošim uredništvo "Prosvete" za malo prostora, da stvar pojasnim. Bilo je leta 1925, ko so se vršile okrajne in občinske volitve v Westmoreland okraju. Tudi socialisti smo bili v živahnem gibanju in imenovali rojaka Martina Raspeta v šolski odbor, ter Robert Cornelija pa v cestni odbor. Kot običajno buržoazne stranke vselej od volitvah razsipajo denar, so tudi nam u radnikom soc. klubov ponujali denar, češ: Pustite vaše kandidature in volite naše. Denar smo res vzeli — bilo je proti moji volji — \$30 ter ga dali v blagajno soc. kluba. Potem smo s podojveno silo agitirali za socialistične kandidate. V politiki je bila to precej dobra poteza, kajti buržoaze ali škrice smo dobro potegnili, socialisti so pa dosegli rekord 280 glasov v našem volilnem okrožju. To pomeni z mano besedo, da smo njihovo orožje obrnili proti njim samim.

Seveda takrat še ni bilo komunističnih razdiračev, za katere se danes naš Previc lovi. Ako bi imel Previc pošten namen, bi se lahko preje prepričal, kaj je na tem resnica, ker mu je pa laž ljuba kot resnica, jo je pa seveda takoj treba obesiti v "Enakopravnost" v tonu, kot da sem pobasal tistih \$30 v žep in še pet povrh, da si malo nižje omenja, da ga nič ne briga, kam sem dotični denar dal. Iz česar se pa lahko sklepa, da je dobro vedel, zakaj je pozabil in da namenoma trosi umazane laži, s katerimi hoče očrtniti poštenega človeka. Dobro bi bilo za Previcu, ako bi si zapomnil, da kdor meče blato v druge, se prvo sam sebe umaže z njim.

Na željo bivših članov soc. kluba ga zopet pozivljam, da odda tisti denar kamor spada, kajti knjiga pokazuje, da ima še precejšnjo vsoto že skoro deset let. Tisti denar smo zbrali delavci v obrambo proti kapitalizmu; denar je delavskih žuljev. Zatorej zahtevamo, da ga odda, kamor spada.

Povdarjam naj še enkrat, da kar sem pisal, je resnica, ki jo lahko tudi dokažem, ako treba. Se nisem prav nič spozabljal, sicer bi bil napisal lahko veliko več, ako bi šel nazaj k rebelnim občanom v gibanju proti KKK, oziroma proti Kaufmanu, takratnemu nadsodniku. In kdo je milo solze točil za njim, ko je bil pognan v južne kraje? Pa naj prihrani nekaj še za bolj deževne dni.

Ker me je že večkrat vprašal, kaj mislim, da sem, naj mu odgovorim na to pobalinsko vprašanje. Mislim, da sem neznan delček delavske mase, izkoriščane pa kapitalizmu, med katero delavno maso je tudi veliko falotov; največji falot je pa tisti, ki ob času volitev ali kjerkoli bodi namenoma za umazane Judeve dolarje pomaga kapitalizmu, da zasaja svoje kremplje v delavsko kri in meso.

Končno naj mu še povem, da naj me ne vabi več v njegovo hišo, ker jaz ne obiskujem hiš, v katerih se potvarja resnica. Joe Britz.

## Tudi nekoliko odgovora.

Forest City, Pa. — Nekoliko odgovora in pojasnila — tako pravi Dečman in cerkveni odborniki v svojem dopisu z dne 23. junija v Amerikanskem Slovincu — ko trde, da je dopisnik "Zasledovalec resnice", ki je priobčil svoj dopis v Prosveti dne 8. junija, umazan lažnik. Ko bi Dečman sam o sebi pisal, da je umazan lažnik, kar je prve vrste, umazan pa tako, da se v Forest Cityju nikdar ne bo mogel umiti, potem bi se ravno prav glasilo. V tej naselbini ga pa dober pozna, kakšen lažnik in hinavec je, da ga že tako črtijo, kot gnill krompir. On pa ima še to lepo hinavsko čednost na sebi, da človeka v obraz hvali in ga boža, za hrbtom pa po njem udriha.

Pravi on, da jih je vprav on rešil sužnosti, namreč Forest Cityjane. In nato — Rima da niso v enem dnevu sezidali! — Tudi tistega dopisa niste v enem dnevu smazali. Tudi niso v Forest Cityju v enem dnevu tako grdo in namihljeno pisano sklanjali, kot ga je Jevnik čital in rekel, da ima že dve leti izbranega tega otroka, ki ga bo izučil za organista. Tukaj se vidi, odkar ni organist več maral in se ni maral z njo voziti, pa "sezidali tisti Rim." Kdo je mislil, da signal od tuj?

Ko bi vprašal Tomšiča, ali je ta človek v šest mesečnih asessment, bi bilo drugače. Seveda, Tomšič je povedal resnico, je moral Dečman lepo molčati. Pa tudi sedaj imate takšne odbornike — eden je plačal za prošlo leto dva dolarja, drugi pa tri, izvoljen je pa samo eden od cerkvene seje, ostali pa so usiljivi in zahrbtniki. Potem ste pa privedli misljon, ker ste mislili, da je ljudstvo tako bedasto, da ne ve kaj delate. No, pa ste dobili misljonarja sami zase, ne za druge, ker ga ne potrebujejo. Pa še vas ne more spreobrniti, kajti "kar mačka rodi, vse miške lovi."

Ali ste slišali vi čedni ljudje misljonarjevo pridigo, kaj in kako se mora delati, da se popravi greh, ako se človeku službo vzame, kar je gotovo niskotno? — Pa še to-le: Župnika moramo res pohvaliti, ki nas tako lepo uči! Ko otroci pridejo iz cerkve, pa se pogovarjajo, kako lepo pridigo da so slišali. "Gospod so rekli, naj vsi pridemo na piknik 4. julija. Ako pa ima kdo kak jezo ali podoben plašč na sebi, naj ga vrže za ta dan proč. Če pa hoče še biti jezen drugi dan, pa naj ga spet obleče." Res lep nauk od Kristotega namestnika. Jeza naj gre kar naprej, na piknik pa prinesite groše! To pa v teh slabih časih, ko ljudje še za živč nimajo. Ako cenjeni odborniki z Dečmanom vedo kaj povedati in odgovoriti, naj le odgovore. Tukaj vemo že veliko vaših grehov, ki se jih upamo objaviti.

## Poročevalec.

### Sarntna kosa.

Ironton, Miss. — Bratom in sestram ter vsemu članstvu Slovske narodne podporne jednote javljam, da nam je nemila smrt vzela iz naše srede brata Steve Gasparca, rodom iz Delnice, Gorski Kotar, v najlepši dobi življenja, v starosti 36 let. Preminul je v rudniku Milford Mine.

Pokojni brat Gasparc je pristopil k našemu društvu meseca marca lanskega leta. Bil je dober in zvest član SNPJ ter obnemum tudi član HBZ, odseka št. 489. Obe društvi sta mu privedli dostojen sprevod, kateremu je prisostvovala mnogo njegovih prijateljev in znancev. Pokopan je bil dne 1. julija na Lakewood mirovdvoru. Zapušča žalujočo soprogo, starega očeta in mater ter sestro v domovini, v Kanadi pa brata, kateri je

prisel na pogreb, da ga zadnjič vidi, 10 minut predno smo ga spravili k zadnjemu počitku.

Hvala br. Franku Butoracu, ki je ob odprtem grobu spregovoril par besede pokojnemu v pozdrav, kakor tudi br. M. Korachu, ki je prečital nagrobno slovo ter br. Smalčiču, ki je tudi izrazil par besed v zadnji pozdrav pokojnemu. Hvala za venco in cvetlice sledilec: družstvu št. 489 HBZ, št. 197 SNPJ, družini Kasun iz Chisholma, N. P. of A., M. Butoracu, bratom Minarich, S. R. Perpichu, J. Perpichu, bratom Spailj in M. Tomljanoviču.

Za pokojnim br. Gasparcem žalujejo njegovi sorodniki in prijatelji v domovini kakor tudi v Ameriki. Mirno naj spava v ameriški grudi. Njegovi obitelji in sorodnikom naše sožalje! A. Minarich, tajnik.

## Obhajanje Cotriga.

Springfield, Ill. — Dne 4. Julija je bil praznik Neodvisnosti ameriških držav (kdaj bomo mi delavci neodvisni? Menda nikoli) in na ta dan so se zjutraj začeli streljati z različnimi eksplozivnimi napravami in najbolj v proslavo tega dne. Ko človek tako posluša to streljanje in pokanje, se domišli, koliko je že bilo nesreč valed tega običajnega ameriškega streljanja. Tukaj bo neki deček skoro gotovo oči izgubil radi nepremišljenega streljanja.

Ker nisem mogel več prenašati pokanja in streljanja, sem se odpravil k Francetu na Auburn, Ill., ki je okrog 20 milj od tu. France se je bele dvignil iz postelje, ko sem prišel k njemu okrog polne. Svoje dolgo sporanje mi je pojasnil; spat je šel šele ob 4. zjutraj. Kmalu nato sva se odpravila na piknik, ki se je vršil 8 milje južno od Auburna pod košatim drevjem, da človek ne ve, če je vreme oblačno ali jasno. Tik izletnega prostora teče prijazni potok, v katerem pa ni rib.

Rojaka sta pridno proizvajala poskočne komade, eden na koncertno, drugi na kitaro. Ob treh popoldne so vlekli okrog 60 čevljev dolgo vrvo. Vrva tekma je bila med Slovenci na eno stran in Litvinci na drugi strani. Litvinci so bili vsaj nekoliko močnejši in vinci so bili vsi na vrvi se je so vlekli kot vol. Vrv se je silno napela, a do danes se še ne ve, na kateri strani je bila zmaga. Pravijo pa, da se izve prihodnje leto dne 4. julija na istem prostoru. — A. Goranz.

## LISTNICA UREDNIŠTVA.

Forest City, Pa. — Poročevalec. — Prihodnjič pišite dopis na eno stran pisalnega papirja, ako želite, da ga priobčimo. Po zdravi! a. a.

## V NEDELJO SE IZROČI NAJVEČJI SVETILNIK ZA ERO-NAVTIKO OBRATOVANJU.

Njegova luč bo svetila v premeru sto milj daleč.

Chicago, Ill. — V nedeljo dne 15. julija zvečer se izročil največji svetilnik za zrakoplovno obratno. Zarkomet bo montiran 520 čevljev od tal. Ceremonije bodo pričele zvečer ob osmih in ob devetih zvečer bo privkrt zasvetil svetilnikov zarkomet, ki bo metal svoje žarke na daljavo sto milj v premeru.

Pet in dvajset oddaljenih mest je naprošenih, da posebni odbori v premeru 100 milj pazijo na žarke.

## STAVKA RIBČEV KONCANA S KOMPROMISOM.

Priznana je bila organizacija. In to nekaj šteje.

Seattle, Wash. — Ribiči, ki love glatavice, so zastavkali. Stavka je trajala tri tedne in je končala s kompromisom. Cene za glatavice niso tako visoke, kot so jih zahtevali. Ribiči so pri cenah morali nekoliko popustiti. Ampak izvojevali so priznanje organizacije. In to nekaj šteje.

## Samosmor.

Chicago. — Levering Svart, 4133 Greshaw ave., se je v sredo ustrelil v svoji garaži. Mrtevga je našla njegova 11-letna hčerka.

## Legitimacija za priseljence

Po naredbi namestnika generalnega priseljenškega komisarja bo vsak priseljenec, prišedši po 1. juliju, 1926, dobival izkaznico ali legitimacijo (identification card) ob svoji pripustitvi. Radi te naredbe je nastalo mnogo protestov s strani spletnih Amerikancev. Zato je sam delavski tajnik, James J. Davis, našel za potrebno, da odgovori na te proteste. Dne 26. junija je odgovoril kongresmanu La Guardia s pismom, ki je bilo v svoji celoti ponatnjeno v United States Daily.

V tem pismu tajnik Davis izraža svoje začudenje nad tem, kako je kdo mogel krivo tolmačiti novo naredbo. On in drugi zastopniki vlade so bili že davno mišljenja, da "priseljenec, ki je bil trajno pripuščten v Združene države in je toliko potrošil za vizo in glavarino, bi moral prejemati nekaj, kar naj mu služi kot dokaz o svojem stanju zakonitega prebivalca Združenih držav." Te izkaznice naj služi v to svrhu. Po izjavi tajnikovi, so temu vprašanju posvetili mnogo razmišljanja, tajnik sam in uradniki njegovega departmanta in priseljenške oblasti. Začetkom tega leta je bil predložen načrt, ki ga je odobril in v sodelovanje s State departmentom je bil načrt vključen v naredbo št. 106 priseljenškega urada in objavljen.

Secretary of Labor pričakuje, da bodo te izkaznice velike koristi za inozemce. On končno opušča te koristi:

1) Dokaz o pripustitvi v svrhu stalnega bivanja se sedaj zahteva v svezi z izjavo o nameni za naturalizacijo. To dokazovanje je spojeno z izgubo časa in z manjšim ali večjim stroškom, kar popolnoma odpade, ko priseljenec predloži svojo izkaznico pristojni oblasti. Mogoče je, da bodo to izkaznico sprejemala tudi sodišča kot dokaz zakonite pripustitve, kadar izdajo drugi naturalizacijski papir.

2) Isti dokaz o zakoniti trajni pripustitvi se zahteva sedaj, kadar priseljenec zahteva dovoljenje za povratek (permit to enter) glasom priseljenškega urada leta 1924. V velikem zakonu o priseljencih je spojeno z številu slučajev to, da se ta veliko izgubo časa, dokler se ta permit ddbi, ker prošlec ni v stanu dati točne informacije o parniku in datumu svojega prihoda. Dostikrat se dogaja, da se taka prošnja odbije, ker ni pravilne v stanju niti približno navesti, kdaj je bil pripuščten. Kdor bi imel izkaznico, ne bo imel tej sitnosti.

3) Mnogi veliki delodajalci v Združenih državah nočejo zaposlovati inozemcev, ako ne dokažejo, da so bili zakonito pripuščeni v to deželo za stalno bivanje, in vlada zna, da številu takih delodajalcev raste. Isto je slučaj z ljudmi, ki iščejo dela pri obalni ploovitvi ali hočejo vstopiti v vojsko ali ebalno stražo.

Prepričan sem, da priznate, da so te resnične in ne le imaginarne koristi, pa je tudi drugih koristi, ki bi se tu lahko naštele.

Izkaznice niso novotarija. Tajnik naglašja: "Smatram, da vam je znano, da skoraj vsi razredi inozemcev, vstevši tudi časno pripuščene prebivalce osrednega inozemskega ozemlja, ki se bodo izdajale priseljencem, niso novotarija, marveč popravek nesrečne hibe v sistemu... in sem zato prepričan, da bodo nove izkaznice visoko cenili njihovi imetelji. In zares, imamo mnogo dokazov, da se zahteva, naj se inozemcem, ki so že tukaj, omogoči kak dokaz o svojem zakonitem stanju, le da sedaj ni bilo doganjo, da-li bi izdavanje takih dokumentov bilo praktično."

Tajnik zanika, da bi izkaznice bile neko nadomestilo za registracijo. Trdi se, da ta naredba discrimira proti gotovim skupinam inozemcev. Tajnik najodločneje odbija vsako tako namero bodisi departmanta ali namestnika priseljenškega komisarja. V svoji brzojavki kongresmanu La Guardia taj-

## OPAZOVANJA

Preko človeških trupel... Tragedija Nobilove ekspedicije na severnem tečaju je deloma že stvar zgodovine. To, kar se še odigrava v okolici Špicberga, je le odmev ali epilog največje oficijelne farse v povestnici civiliziranega človeštva.

Devetnajst. mož je darovalo svoja življenja na oltar Mussolinijeve vnebovpijoče blaznosti. Kajti zabetek tragifarse je v Rimu, oficijelnem in večnem Rimu. Devetnajst mož je mrtvih — morda jih bo še več — in to je hotel Mussolini v svoji brez mejni nadutosti. Mussolini hotel — in pomagal mu je pa pež, pravtak nadutež, ki misli, da bo edinovzveličavna cerkev bolj zveličavna, če se na "vrhu sveta" postavi lesen križ, ki ga on požega. Za vse to je bilo treba devetnajst trupel, in trupel takih mož kot je Amundsen, ki je za znanost storil več kakor vsi italijanski fašisti in vsi papeti od legendarnega Petra do sedanjega namenjca.

Tako pride, ako je človek obseden od nacionalizma.

Mussolini je bil najprej anarchist, potem sindikalist, nato je bil socialist Bissolatijeve grupe in končno je prešel na skrajno nacionalistično desnico. Človek, ki takole roma, mora priti v rišnico. Blazni Mussolini bi rad pretvoril Italijo v enem dnevu v največjo, najmočnejšo in najslavnejšo deželo na svetu. Zato pošilja svoje bandite v Afrika, organizira italijanske emigrante v tujini, pošilja ekspedicije po zraku na severni tečaj in dela načrte, da Italija naraste na 60 milijonov prebivalcev v petnajstih letih, valed česar se mora vsak Italijan oženiti in vsaka Italijanka roditi kot zajka ter je natožen davek na samce. Edino norec more početi take reči.

Ker pa so Italijani ljudje in mesu in krvi kakor vsi drugi ljudje, plačujejo to blaznost v mesom in krvi; plačevali bodo toliko časa, da jim ostanejo same kosti. Politično - ekonomsko - socialni sistem, ki ga Mussolini forsira italijanskemu ljudstvu, je mešanica sindikalizma, kapitalizma, klerikalizma in nacionalizma v militaristično - imperialistični košari: tele s štirimi glavi in v šestoro parkirani nogah!

Cankarjev "kralj na Betajski" je preko gorke in človeških trupel do svojega kraljestva. Mussolini hodi preko mrtvih človeških trupel...

Bosanske Turkinje se razkrijejo. Sarajevo, Bosna, 12. jul. — Muslimani v Bosni so končno osvojili napredek, ki ga je zahteval Kemal paša v turški republik. Vrhovni muslimanski sinod v Bosni je te dni sklenil, da se muslimanske ženske lahko razkrijejo in pokažejo svoje obraze v javnosti. Sinod zdaj ravna o uvedbi monogamije na oba spola. Muslimanke so z velikim navdušenjem pozdravile sklep, da je zagrnjalo odpravljeno, toda one zahtevajo še več: ostrizene lase, kratka krila in evropske klobuke!

Francija in Nemčija sprejeli Kelloggov pakt. Paris, 12. jul. — Francoska vlada je senci odobrila ameriški pakt za odpravo vojne brez prdržkov.

Berlin, 12. jul. — Nemčija je danes odgovorila amerškemu državnemu tajniku Kelloggu, da podpira njegov mirovni pakt. Predlaga pa, da Kellogg povabi tudi Sovjetsko unijo na podpis pogodbe.

Nikaragviški rebeli se podajajo. Washington, D. C. — Iz Managua poročajo, da se je 9. julija podalo nadaljnih 62 Sandinavskih vatašev Američanom. V soboto je kapitaliralo 122 mil. skupaj do danes 188 mil. Poveljstvo ameriške ekspedicije v Nikaragvi izraža upanje, da general Sandino kmalu ostane sam in guerilska vojna bo končana.

Nikaragviški rebeli se podajajo. Washington, D. C. — Iz Managua poročajo, da se je 9. julija podalo nadaljnih 62 Sandinavskih vatašev Američanom. V soboto je kapitaliralo 122 mil. skupaj do danes 188 mil. Poveljstvo ameriške ekspedicije v Nikaragvi izraža upanje, da general Sandino kmalu ostane sam in guerilska vojna bo končana.

Nikaragviški rebeli se podajajo. Washington, D. C. — Iz Managua poročajo, da se je 9. julija podalo nadaljnih 62 Sandinavskih vatašev Američanom. V soboto je kapitaliralo 122 mil. skupaj do danes 188 mil. Poveljstvo ameriške ekspedicije v Nikaragvi izraža upanje, da general Sandino kmalu ostane sam in guerilska vojna bo končana.



Pantelemon Romanov:

KULTURA

Kontorist Kirjuh in iz tovarne za železo je sedel s svojim tovaršem v pivnici in se pritoževal: "Povej mi, prosim te, kako to, da smo mi po svoji državni obliki morda za stoletje pred drugimi, po načinu svojega življenja pa smo tako strašno zaostali? V inozemstvu, pravijo, da delavca niti ne spoznajo. Kljub ima in maneta! In pri nas? ... Marsikdo zasluži lepe denarje, lahko bi sebe in družino lepo oblekel, imel prijazno sobico s alikami in še kaj več. Zakaj nima tega? Ker vse požene za žganje. Kako grobi so naši običaji! Nihče se spusti na opravičilo, nihče ne odgovori civilizirano, pa če bi ga sam hudič. ... Sram jih je, da bi bili gospodski. Uganjati neumnosti, oblačiti se v cunjce, to jim je všeč. ... Pri nas ne gledamo na ta malenkosti," je menil prijatelj. "Nedavno sem bral o Ameriki. ... Tam žive kakor gospodje. Imajo klobuke in zavese na oknih. Tam je vse to potrebno. Če imaš par kopečk odveč, se daš še na kakšen način olepšati. ... Mene bi si lahko vzeli za primer. Moja plača je dovolj majhna, in vendar je pri meni vse na svojem mestu: slikane hlače, rokavice. ... In danes se peljem domov s gramofonom, zavesami in s klobukom za ženo. ... Vse predmetje ve, kako civilizirano živim. Kdo se zna ponasati? Le Kirjuh! Preteklo nedeljo sem šel s rokavicami na sprehod in sem se ljudem opravičil."

Kirjuh in je plačal, oblekel rokavice in je šel. Ker sta izpila s prijateljem skoro deset steklenic, je imel Kirjuh in prilike dovolj za opravičevanje. "Glej," je dejal, "ravno kar me je dregnil oni pošal. Lahko bi mu razbil onega. ... Toda jaz sem se le opravičil." "Kako ti je to mogoče?" "Kako? To je baš! Toda jaz si ponavljam: kdo v vsem predmetju živi kulturno življenje? Le Kirjuh! Prosim, počakaj malo. ... Prijatelj je obstal. Kirjuh in je stopil pet korakov naprej in vprašal: "Kaj je videti, da sem kontorist?" "Ne, kakor gospod." "To je. ... In poletni dam cilindar na glavo; potem boš videl." V vagonu je dolgo trajalo, preden je zložil vso svojo ropotijo — gramofon, zavese in ikatljivo a klobukom. Zraven je živahno govoril sam s seboj. Tu sem, lepo oblečen, in moja žena tu. Nihče ne spozna, da sem kontorist. Soned ga je pogledal in molčal. Kirjuh in je privlekel ogledalo in krtačo na dan in si je prižgel česati lasa. "Toda s svojo ženo imam vrsto trpljenje," je dejal in pogledal sosed. Našemu človeku vtepeti kulturo v glavo, je težja, kakor navaditi svinjo na sedlo. Na primer, moja žena. ... Druga bi se Bogu zahvalila, da ima moža, ki je pred drugimi. Namesto tega se pripravava vsak dan in včasih se skoro stepava. Še dobro, da ima ponižen značaj, sicer bi bilo hudo. Tako mi je

portala zoprna, da ne morem več vzdržati. Po mestu hodijo tako črna dekleta s klobučki in ostrženimi nohti. Moja pa si podveže krilo pod pasom, zaviha si rolave in se ves dan motovili okrog svojih lovcov. In tako malo razume. ... Govorim z njo o Fordu pa se ji še ne sanja, kdo je to. ... Ne zanima se. Jaz lahko govorim o vsem. ... Toda moja žena je mrha. No dobro, pridem domov. S kom naj se pogovarjam? Nad čim naj razveselim svoje oko? Ne, naša dežela ni za nas. Proč moram, proč odotod, naučiti se tujih jezikov in proč. Seveda, ljudje naše stranke že delajo, toda narobe in nič pravega se ne rodi. ... Na postaji je vstopila neka gospa. "Madame, izvolite!" "Prosim, nikar se ne vznemirjajte," in sedla je na drugo klop. Kirjuh in je sedel in majal z glavou. "Za Boga, komično," je dejal. "Če bi bila vsaj lepa! Vsak drugi bi ji pljunil v lice. Jaz pa skočim: 'Prosim madame'. ... In bogve, če je ta madama zraven kletvin sploh kaj drugega vaje ne silati." Vlak se je ustavil. Kirjuh inov sosed je izstopil. Lotil se je nato drugega in dejal: "Ste že videli takega tepca? Sedi celo pot kakor čuk in pusti, da govorim sam." Na svoji postaji je izstopil in pozdravi znanca. Zraven je visoko dvignil svojo cepico in se do stojeznatveno priklonil. "Krasne rokavice imate," je menil eden od znancev.

"Sest robljev petdeset," je dejal Kirjuh in, postavil prtljago na tla in dal enemu od okolice rokavice, da jo občuduje. Ko se je peljal na saneh skozi vas, je melanholično zrl na slavnate strehe, na ilovnate klopi pred hišami, na kmete in žene in spreletelo ga je nerazumno zaničevanje teh ljudi, ki so hodili v ovčjih kožuhih in se niso znali pogovarjati. In začutil je žalost nad samim seboj, da je edini človek v vasi, ki je razumen in ki civilizirano živi. In čim večje spoštovanje do sebe je občutil, tembolj je zaničeval druge, posebno svojo ženo. Seveda nič slabega ni bilo tako le priti domov. Njegova žena je bila v bistvu miroljubna. Vse bi bilo dobro, če bi on ne bil tako civiliziran. Toda vedel je: samo da jo je pogledal, je vzkipelo v njem sovraštvo in zaničevanje, da je faka navadna ženaka, ki se ne zna pogovarjati. Morda bi rad govoril malo o Ameriki, toda, kaj ona ve, kaj je Amerika? Zdal ji je kupil klobuk. ... Toda on potrebuje fino, delikatno ženo, kakor je, on sam, ne pa tako teslo. Ko so sani obstale pred hišo, je zagledal Akulino, ki je baš krmila svinje. In zakrčal je: "Hej, mrha, kaj ne vidiš, da je prišel tvoj mož! Tu imaš darilo, klobuk. Saj ne vem, če ga sploh znaš posaditi na glavo. Drva! ... Kaj počno otroci? Dober dan!" Ernst Szabo: V neprijetnem položaju Nedavno sem srečal Roberta, ki ga že precej časa nisem videl. Robert je eden tistih elegantnih, mladih ljudi, ki so s pomočjo precejšnjega premoženja v tem srečnem položaju, da se zanima za lepe žene. Kljub tej malce površni življenjski vsebini, je Robert simpatičen človek, ki ga imaš lahko rad. "Oh," je dejal, ko sem ga pozdravil in ga vprašal, kako mu gre, "zmirom enako." "Ti ni dolgčas?" "Ne vem," je odgovoril apatično. "Veš, če bi ne doživel sem in tam kakre zadevice, kakor jih ti opisuješ, bi bilo včasih brezupno." "Imaš morda kak doživljaj zame?" "Morda." "Torej!" "Čakaj, na cesti ne pripovedujem rad. Stopiva tja na kavovjem rad." Ko sva sedela v kavarni, je Robert pričel: "Predvsem, kar povem, mora ostati med nama. In če napišeš povest, jo moraš tako prikrojiti, da ne bo mogoče spoznati udeležencev." Obljubil sem in postal zares radoveden. "No," je Robert nadaljeval, "ti veš, da so moja slaba stran plavalase žene. Že nekaj časa imam prijateljico, ki je plavalaska, krasna žena. Svilen mehki lasje, temne oči in polt tako nežna. ... Zamiljeno se je smehljala. "In," sem menil. "Ima le eno napako: je namreč omožena. Se ti zdi, da to ni napaka, pač pa prednost? Ah, dragi moj, teh mialih sem bil tudi jaz, pa sem se temeljito izpreobrnil. Napaka je, ker pride človek, ne da bi hotel, v situacijo, ki zmejajo živce. Pomisli, ta žena zahteva, da se spoznam z njenim možem. Ko se to zgodi — oni stanujejo v neki villi precej daleč iz mesta — sem moral privoliti, da prenočim pri njih. Pripravili so mi posteljo v sobi za tuje, ki se nahaja poleg moževe sobe. Ko sem to opazil, sem bil deloma pomirjen, ker sem mislil, da žena ne bo prišla na blazno misel, da bi me obiskala. "Pa si se motil, kaj ne," sem ga prekinil. "Da. Končno to ni težko uganiti. Ona je prišla. Morda jo je dražila baš nevarnost, saj te žene se večkrat igrajo z usodo, kakor slepci z barvastimi kamenčki. Priznam, da sem drhtel, ko je stala pred menoj. Pritegnil sem jo k sebi. V trenutku pa, ko sem jo objel in se dotaknil z ustnicami njenih ust, je pričelo neznanstvo zvoniti. Midva sva ostrmela. Dolgo sem čutil vsak las na svoji glavi. Obraz žene,

ki je slonel ob mojem in ki ga je obsvetljevala luč na nočni omari, je bil poln senc, kakršne priključke je silen strah na lice. "Ti ho," je hropela, "za božjo voljo tiho; brkone si se dotaknil napeljav, ki ni v redu." "Oba sva obstala kakor brez življenja. Kmalu sva čula odpiranje vrat, zraven, v moževi spalnici, sem različno siljal, kako je prižgal luč. Bila je strašna situacija. Mrzel pot me je obilil. Koraki so se bližali vratom. Služkinja je najbrže na deski, kjer so beleženi zvonci sob, razbrala mojo sobo. Nehote sem z odprtimi očmi razmišljal, kaj naj rečem. Nečdo je potrkal. ... Žena poleg mene se je tresla kakor v mrzlici. Tedaj sem rekel, in še danes se čudim, da sem bil sposoben tako mirnega glasu: "Nič ni! Hvala! Le gumba nisem mogel najti, da bi prižgal luč." Ena, dve sekundi tišina, kakor bi nekdo prisluškoval. Potem so se koraki odstranili. Odahnil sem se. Žena poleg mene se je zganila, hotela ubesitati. ... Tedaj se je zvonec zopet oglašil. To pot sem občutil telesno bolečino. Zakrčal bi od jeze. V brezmejnem strahu sva strmela drug v drugega. Zopet so se približali koraki služkinje. Bliskoma je spreletela moje možgane misel, da nisem zapahnil vrat. "Je gospod še enkrat zvonil!" To je bil glas sobarice. Takoj nato sem siljal, kako se je mož v sobi poleg mene dvignil v postelji. Tedaj sem se prisilil, da sem se zamejtal, čisto lahko in veselo: "Oprostite," sem zaklical, "sem pozabljen. Kaj bi mi lahko preskrbeli toplo vodo?" "Seveda! Prosim, dajte mi vrč!" je odgovorila usoda za vrati. Razmišljal sem. Če bi se premaknil, bi pričel ta prokleti zvonec zopet zvoniti in potem bi prišel mož k meni, da pregleda žice. ... Danes se mi zdi, da je takrat pretekla cela večnost, predno sem odgovoril. "V sobi ni nobenega vrča," sem lagal. Dekle je nekaj zamrmralo in se oddaljilo, da primrne tople vode. V tem trenutku se je zvonil možev glas: "Vam je česa treba, dragi prijatelj?" Njegova žena se je vaa vključila poleg mene. Zaklical sem glasno v svojem strašnem strahu: "Ne, ne, nikar vas naj ne moti; hotel sem le vodo." Več nisem mogel, ker je zvonec znova zadonel. Očividno sem se preveč premaknil in znova zadel na pokvarjeno napeljavo. — No, zdaj ni bilo več izhoda, bila sva izgubljena. Obšel me je mir kakor svinjec. "In kaj se je zgodilo?" sem vprašal. "Mož je prišel v sobo in videl svojo ženo. ... " "Ne," je odvrnil Robert, "kajti to pot je zvonilo pri vzhodu — nekdo je prinesel brzobjav. "In?" "Raztrgal sem žico z enim sunkom. Žena je pobegnila v svojo sobo, tik predno je prišla dekle in se potem vrnila na hodnik, povpraševaj o vzrokih nočnega motenja. Od one noči pa sva si postala tuja in med nama je ugasnilo vse."

PRODA ALI ZAMENJA SE iz opeke sezidano postopje, na izgolu in na dveh letih. Izvrstni prostor. Restavrant, prodaja mehkih pižam, kendi, slaščic prodajalca, ter spašne sobe "Rooming House". Dobro doča trgovina. Za ceno in druga pojasnila oglašite se posebno na: 2852 Blue Island Ave., Chicago, Ill. (Adv.)

HIŠA NA PRODAJ. Proda se dvonadstropna, dve etajevska iz opeke sezidana hiša, 4 eta stapa, na novo prebravnena in običajna. Garaža. S steklom zaprti port. Gornje stanovanje prinaša \$35.00 mesečno. Nahaja se v krasnem Mayfair okraju. Cena je \$12,800. Takoj je plačati \$3,000. Ostalo na sbroka. Oglašite se pri lastniku na: 1509 N. Kilpatrick Ave., Chicago, Ill. Telefon Palisade 6158.—(Adv.)

NAROČNIKI POZORI! Znamenje (June 30-28) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite je pravočasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljena, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljena valed napačnega naslova, pišite nam dopisnico in svedite stari in novi naslov. Naši nastopniki so vsi družinski tajniki in drugi nastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino. Naročnina za celo leto je \$6.00 in za pol leta pa \$3.00. Člani S. N. P. J. doplačajo \$4.80 za leto, za pol leta \$2.40. Za mesto Chicago in Cicero za leto \$7.50, pol leta \$3.75, za člana \$6.30. Za Evropo stane za pol leta \$4.50, za vse leto pa \$9.00. Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za pošilnino. Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov: Upravištvu "PROSVETA" 2857 S. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

ZASTAVE regalije, prebravnene in trakovne, dalje, prave glasne Victorje in Victor plošče v vseh jezikih. Use, diamante, prstane, verižice, itd. V trgovini nad 29 let. Cene zmerne, postroba točna. IVAN PAJK 24 Main St. Conemaugh, Pa.

POJASNILNO DRUŠTVENIM TAJNIKOM IN POŠILJATELJEM RAZNIH NAZVANIL. Kadar pošljete listo Provea ta kakoršnokoli naznanila in za hvale o smrti, tedaj vselej povejte v planu, ali želite imeti plačan oglaš ali kot navadno vest. Ako je priobčeno kot navadno vest, se izpusti iz naznanila vse osebne zahvale in imena posameznikov, ter se tako naznanilo priobči brezplačno. Kadar pa hočete imeti priobčeno celo vrsto plačan oglaš, na katerega se mora plačati, to velja za člana in za razne prireditve, veselice, shode, itd. Vselej je treba povedati, ali hočete imeti plačan oglaš ali samo navadno članiškako vest, tudi v takem slučaju se za navadno vest, naredi stvar bolj na kratko in se pove k važnejši del. Če pa naročite, da naj bo plačan oglaš, se priobči vse, kar zahtevate. Isto tako velja za vas druga naznanila, če se koga liče, ženitven ponudbe, prodaje, itd. Za vse take stvari se mora vedno povedati, da naj bo to oglaš, kolikokrat naj se isti priobči in da bo dete samj plačati. To pojasnilo dajemo radi tega, ker je to skop konvencije, da se potem ravna mo vsi, družstva, člani, naročniki in upravitelje lista. Prosim, da to upoštevate in se po tem ravnavate. — Filip Godina, upravitelj. Agitirajte za "Prosveto!"

Milica Fabjančič: V PLAMENIH

"Sedaj se je pričelo..." "Interesantno! Do sedaj še nisem opozoval bitke od zadaj..." "Doživeli smo kar čez noč generalsko čast, hahaha..." "Razlika je samo ta, da medliš gladu." "Se večje zasluženje!" Poloteval se jih je nemiren smeh in boina prebrnost. Nobenega strahu več; nategnjeni, trepetajoči živci so popustili in za srce je bilo dovolj prostora v prsih. Prekrižanih rok so srli skozi okence in se norčevali iz oficirjev, ki so se podili na konjih in razporejali. Vrteli so se po baraki in se prijemali za glave: "Pa smo rekli, da bodo nas pobili, hahaha..." "Neumno smo mislili." "Nič ne veš, prav nič ne veš! Lahko se še primeri, vse se še lahko primeri..." "Resnično! Zver se malo poigra s teboj, predno te zadavi. Jaz jim ne verjamem; zverinski so zadosti." "Pet! Puške; jih ališite?" Baraka je utihnila in pristihnila: "Da, to so puške... Toda s kom se tepo?" "Z ženakami gotovo ne! S topovi ne bi šli našenake..." "Tudi za tako delo so žadosti galantni!" Mimo okenca je pribežala tolpa raztegnjena v dolgo vrsto in gnana od kričeh strah. Mahoma so s glavami zadelali okence: "Hej! odkod prihajate? Hej, siliši!" Tolpa je drvela mimo zasopla in prašna. Za njo je pribežala druga: "Hej! Od kod pa?" "Iz kamnolomov..." "Kaj vas vraga tako podede? Kaj je novega?" "Ne veste?! — Tam, tam je cel vrag, je cel hudič," je pometiknil in oddirjal za tolpo. "Hej, kdo pa je tisti vrag?" "Zvečer boš te lahko videli," je zamahnil z roko in izginil. "Kaj homo videli zvečer? Veš toliko, kakor prej!" "Spustimo katerega notri; nam bo povedal!" "Hej, pet! Sem, pridil sem, hitro, hitro!" Odprli so mu vrata in oni je planil zasopel in prašan med nje. "Kaj je, kaj je?" so ga obstopili. "Kaj jaz vem! Nič ni... Gonijo nas že dve uri kar v galop in sujejo s kopiti; dvajset jih je obležalo..." "Zakaj, zakaj gonijo?" "Zakaj, ha!" mu je prešinilo obraz kakor nasmešek. Ozri se je po baraki in skozi okence, pogledal vsem v oči in tiho pristavil: "Tam so naši, še to noč pridejo!" "Kakšni naši?" so ga svetlo gledali in tretpetaje pričakovali. "Naši vendar! Rdeči..." Baraka se je stresla v izbruhu krohota. Begali so okrog, udarjali s pestmi ob stene in skakali od tal: "Sedaj razumemo, čemu ta železna pest na ustih. Hahaha, hahaha..." "Kar pred žice, da bomo videli od bliže!" "Odpri!" Planili so z burnim krohoto iz barake in zdrijali k žicam. V hipu se je pred njimi gnetlo vse taborišče, deset tisoč razčepanih in izmozganih...

"Kar z bodali in s kopiti!" je kričal častnik na straže in odpenjal revolver. Zabobnela so kopita in neumiljeno suvala krišem tolpe... "Nazaj v barake!" Drveli so preko živih kup z glasnim krikom in v hipu so jih potirle barake... Krčevito so se držali za roke, jih stresali in si grizli ustnice: "Kaj, kaj... Ah, zvečer bo konec! Bo konec..." "Pet! straže so se potrojile..." "Hahaha..." Brezumen vrteč mialil, kričav govor rok in oči, besneč vihar grud. Straže so se potrojile... in da so bili celi legijoni, bi bilo kakor da jih ni bilo samo kamen na potu, ki ga prestopiš in drviš naprej v vihar in dež. Kjubovali bi s smehom na licih vsem njim in bi jih položili čez koleno kakor paglavca in bi se smejali njihovu otepanju, brcanju in kričavim solzam... "Poglej jih! Kakor da se te boje..." "Rodilo se je v teh barakah, rastle in dozorelo in jih je strah lastnega ploda — Sodome in Gomora." "Ne želim bi si, da postanejo brezcitni solnati stebri..." "Da, da... ha!" "In bi te kleče prosili: Stoj, nikar!" "In bi se jih usmilili?" "Ne!" "Bodi kakorkoli! Čemu bi mialil v teh trenutkih?" Drenjali so se v tesni baraki, hodili na široko in dolgo, se ostro obračali in vračali. Stene so jim bile na poti, streha prenikla in vse prezoko, pretesno, kar jim je zadrževalo neugnani razmah, da so se v kratkih sunkih kretenj in zadirajočih se besedah obmetavali z vročim ognjem čustev. "Ta dan!" V tem edinem dnevu je bilo vse ono krvavo omahovanje, vsi oni v krali podavljeni krik globokih, v bresnad stokajočih duš, ki jih je natezala iz dneva v noč, iz noči v dan brezplodnost borbe in samoučenja; utrgalo se je z neba in tresčilo v prepad teme in razpadanja in dahnilo življenje, zasekalo cilj njihovu neznanemu delu — brezdelju. "Konec modrovanju je dejanje..." Posedli so ob stenah in utihnil; vsi so zrl v okence, v kočček sinjine zunaj in prisluškovali. Vstajali so v presledkih, stopali k okencu in se nevoljni vračali: "Nič novega... Vse je mrtvo!"

Ernst Szabo: V neprijetnem položaju

Nedavno sem srečal Roberta, ki ga že precej časa nisem videl. Robert je eden tistih elegantnih, mladih ljudi, ki so s pomočjo precejšnjega premoženja v tem srečnem položaju, da se zanima za lepe žene. Kljub tej malce površni življenjski vsebini, je Robert simpatičen človek, ki ga imaš lahko rad. "Oh," je dejal, ko sem ga pozdravil in ga vprašal, kako mu gre, "zmirom enako." "Ti ni dolgčas?" "Ne vem," je odgovoril apatično. "Veš, če bi ne doživel sem in tam kakre zadevice, kakor jih ti opisuješ, bi bilo včasih brezupno." "Imaš morda kak doživljaj zame?" "Morda." "Torej!" "Čakaj, na cesti ne pripovedujem rad. Stopiva tja na kavovjem rad." Ko sva sedela v kavarni, je Robert pričel: "Predvsem, kar povem, mora ostati med nama. In če napišeš povest, jo moraš tako prikrojiti, da ne bo mogoče spoznati udeležencev." Obljubil sem in postal zares radoveden. "No," je Robert nadaljeval, "ti veš, da so moja slaba stran plavalase žene. Že nekaj časa imam prijateljico, ki je plavalaska, krasna žena. Svilen mehki lasje, temne oči in polt tako nežna. ... Zamiljeno se je smehljala. "In," sem menil. "Ima le eno napako: je namreč omožena. Se ti zdi, da to ni napaka, pač pa prednost? Ah, dragi moj, teh mialih sem bil tudi jaz, pa sem se temeljito izpreobrnil. Napaka je, ker pride človek, ne da bi hotel, v situacijo, ki zmejajo živce. Pomisli, ta žena zahteva, da se spoznam z njenim možem. Ko se to zgodi — oni stanujejo v neki villi precej daleč iz mesta — sem moral privoliti, da prenočim pri njih. Pripravili so mi posteljo v sobi za tuje, ki se nahaja poleg moževe sobe. Ko sem to opazil, sem bil deloma pomirjen, ker sem mislil, da žena ne bo prišla na blazno misel, da bi me obiskala. "Pa si se motil, kaj ne," sem ga prekinil. "Da. Končno to ni težko uganiti. Ona je prišla. Morda jo je dražila baš nevarnost, saj te žene se večkrat igrajo z usodo, kakor slepci z barvastimi kamenčki. Priznam, da sem drhtel, ko je stala pred menoj. Pritegnil sem jo k sebi. V trenutku pa, ko sem jo objel in se dotaknil z ustnicami njenih ust, je pričelo neznanstvo zvoniti. Midva sva ostrmela. Dolgo sem čutil vsak las na svoji glavi. Obraz žene,

NAZVANILLO.

Društvenim tajnikom in tajnicam se tem potem naznanja, da morajo naznaniti vse spremembe naslovov članov in članic, naslove novih članov, ter imena in naslove odstojlih, črtanih in izobčenih članov naznaniti upravištvu Prosveta, da se lahko točno vredi imenik za pošiljanje lista Prosveta. Imena in naslove, katere pošljete glavnemu tajniku ostanejo tam v arhivu in jih upravištvo ne dobi. Torej je zelo važna, da vselej pošljete na naših nato pripravljenih listinah vse naslove upravištvu Prosveta posebno. Pri vsaki spremembi naslova naj se vselej omeni stari in novi naslov. Upravištvo ujudno apelira, da društveni tajniki in tajnice to upoštevajo.—Philip Godina, upravitelj. Ali želita znati pravilno pisati in čitati slovensko? Naroči si "Slovensko - angleško slovnico", katere je zdaj in ima na prodaj Kajževna matica S. N. P. J.

ZNIŽANA CENA KNJIG KNJIŽEVNE MATICE S. N. P. J. AMERIŠKI SLOVENCİ - štirinastna izredna izredna knjiga, obsega 632 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane... \$3.00 SLOVENSKO-ANGLŠKA SLOVNICA - samo poučna in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, s dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo... \$1.50 ZAKON BILOGENEZIJE - toplašni naravni zakon in splošno zakon, katere zamorete izpiti mnogo naukov na talenost vol, knjiga... \$1.75 in dnevno dobro... \$1.75 PATER MALAVENTURA - zanimiva povest iz življenja ameriških franciskanov, in doživljaj življenja, število spopolnjena s slikami... \$1.75 ZAJEDALCI - zanimiva povest in prava ilustracija došlej skrivnega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki... \$1.75 JIMMY HIGGINS - krasna povest, ki jo je spisal sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek... \$1.75 ZAPIŠNIK 8. REDNE KONVENCIJE S. N. P. J., 288 strani mehko vezana, stane samo... \$1.50 "HERZENICA" - drama v treh dejanjih s prologom in epilogom - mehko vezana, stane samo... \$1.00 "INFORMATOR" - knjižica z vsami potrebnimi podatki o S. N. P. J. - samo priročilnica za člana - stane samo... \$1.00 Vse knjige skupaj vam pošljemo za \$7.00. PIŠITE PONJE NA: KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J. 2857 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

IZVRSTNA PRILIKA Člani in članice S. N. P. J. Sedaj lahko dobite list Prosveta vink dan za eno leto in knjigo AMERIŠKI SLOVENCİ, vredne \$5.00 - ako nam pošljete brez odbitka svote \$7.50. Ali pa tri knjige: SLOV-ANGLŠKA SLOVNICA, vredna \$2.00, ZAKON BILOGENEZIJE, vredna \$1.50, in PATER MALAVENTURA v KABARETU, vredna \$1.50, skupaj vrednost \$5.00 in dnevnik Prosveta za eno leto za svoto \$7.50. To velja za člana S. N. P. J. za vse stare in nove naročnike. Ne člani plačajo \$9.00. Lahko dobite pol leta dnevnik Prosveta in skupno vrednosti za \$2.50 knjig, n. pr. JIMMY HIGGINS, ZAKON BILOGENEZIJE, ali pa ZAJEDALCE in HERZENICO in INFORMATOR ako nam pošljete svote \$4.00. Ne člani pošljete \$4.00. Ali pa za \$3.00 pošljete list Prosveta in knjigo JIMMY HIGGINS. Ne člani \$3.00. To vse velja za stare in nove naročnike. Vsaš mora postati celo svoto brez odbitka. Denar in naročila pošljite na upravištvo na naslov: Prosveta, 2857 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill. Ime \_\_\_\_\_ Naslov \_\_\_\_\_ Država \_\_\_\_\_ Čl. družstva \_\_\_\_\_ Pošiljanje \$ \_\_\_\_\_

